

OPHANG- EN PLAATSINGSINSTRUCTIE

Gefeliciteerd met Uw nestkast – verblijfkast – bijenhotel !

Fijn dat U mee wilt werken aan het project **NATUUR IN DE WIJK**.

In de stad zijn er voor gebouw bewonende dieren steeds minder mogelijkheden om een nest te maken. Om dieren in de stad toch een kans te geven, kan een nestkast opgehangen worden. Het is wel belangrijk om de nestkast op een geschikte plek op te hangen. Hieronder wordt per soort uitgelegd hoe de nest- of verblijfkast het beste kan worden geplaatst.

Plaats de kast in of aan uw eigen huis of tuin. Het plaatsen op andere locaties, bijvoorbeeld in de openbare ruimte, mag alleen als U daar vooraf toestemming van de gemeente of de eigenaar voor heeft gekregen.

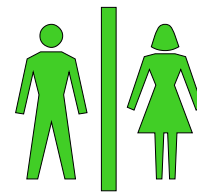
Let bij het plaatsen van de kasten op Uw eigen veiligheid. Veel kasten moeten op hoogte worden opgehangen en zijn bovendien vrij zwaar. Zorg dat U bij het plaatsen van de kasten hulp heeft van Uw huisgenoten, vrienden of burens.

Voor meer informatie over het project Natuur in de wijk, gaat U naar de website:

www.natuurindewijk.nl

Mocht U nog vragen hebben, neem dan contact met ons op:

via de mail: info@natuurindewijk.nl
via het contactformulier: <http://www.natuurindewijk.nl/contact/>
via de telefoon: 06 – 27 11 97 42

Het project **NATUUR IN DE WIJK** wordt uitgevoerd door het ecologisch adviesbureau Natuurbalans-Limes Divergens, Vink Tuin en Landschap ..... en door U!

Het project **NATUUR IN DE WIJK** is mogelijk gemaakt dankzij een subsidie van de Provincie Noord-Brabant en bijdragen van de gemeenten 's-Hertogenbosch, Oss en Schijndel.

Provincie Noord-Brabant

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een trekvogel die in Nederland broedt. Rond eind april komen gierzwaluwen in Nederland aan. Begin augustus trekken de dieren al weer naar het zuiden. De gierzwaluw brengt vrijwel zijn gehele leven door in de lucht. Zelfs slapen doet deze soort zwevend hoog in de lucht. Alleen voor het krijgen van de jongen komt de soort op de grond. Niet echt op de grond, want de gierzwaluw maakt zijn nest liever hoog in een gebouw. Een nestkast voor de gierzwaluw moet dus hoog hangen en daarnaast moet er nog op enkele dingen worden gelet:

1 Ophanglocatie

- Hang de nestkast bij voorkeur op aan de schaduwrijke noord- of oostgevel. Dat is de zijde van de woning waar nauwelijks de zon komt. Als de kast namelijk in de volle zon hangt wordt het binnen te warm voor de jongen.
- Hang de nestkast zo hoog mogelijk op, het liefst onder de dakrand, maar minimaal op 3 m hoogte.
- Zorg ervoor dat er op een afstand van tenminste 3 meter niets voor de kast hangt, bijvoorbeeld takken van een boom of kabels. De gierzwaluw moet namelijk gemakkelijk naar binnen en naar buiten kunnen vliegen.
- Kies een locatie waar de kast jarenlang kan blijven hangen, aangezien gierzwaluwen ieder jaar weer terugkeren naar dezelfde nestlocatie.
- Het is mooi om meerdere kasten bij elkaar te hangen bij U zelf of samen met Uw burens. Gierzwaluwen broeden namelijk graag bij elkaar in de buurt.

2 Onderhoud

- Het schoonmaken van de nestkast is niet nodig, omdat de vogels dat zelf doen. Mocht er om de een of andere reden toch een controle gewenst zijn, doe dat dan pas vanaf september. Vanaf dan zijn de kasten niet meer in gebruik tot aan de start van het volgende seizoen.

3 En verder

- Gierzwaluwen zorgen in de regel niet tot overlast; de gevels waartegen de nestkasten hangen worden niet bevuild.
- Heb geduld, het kan jaren duren voordat gierzwaluwen de nestkast vinden, maar in de tussentijd kan de kast ook door andere soorten worden gebruikt.
- De ontdekking van de nestkast kan worden versneld door in het voorjaar het geluid van de gierzwaluw af te spelen. Als eenmaal één nest bezet is, is de kans groot dat ook andere nestkasten in de buurt door gierzwaluwen snel worden ontdekt.

Huismus

De huismus is een echte stadsbewoner. Hoewel de huismus ook nesten in bomen of struiken maakt, nestelt de soort het liefst in gebouwen, bijvoorbeeld onder een dakpan. Daar zit de vogel goed beschermd tegen slecht weer en roofdieren. Ook nestkasten worden gebruikt, mits de nestkast op de juiste plaats hangt.

De huismus houdt van gezelligheid. De soort broedt het liefst in de buurt van soortgenoten. Ook voedsel zoeken doen ze het liefst in een groep.

1 Ophanglocatie

- Hang een nestkast niet in de volle zon. Hang de invliegopening daarom het liefst naar het noorden, noordoosten of oosten. Probeer ook te zorgen dat de kast een beetje beschut hangt (uit de wind).
- Hang een nestkast op een rustige plaats, op minimaal 2 meter hoogte.
- Huismussen broeden graag bij elkaar in de buurt; het is daarom handig om meerdere nestkasten op te hangen, bij U zelf of samen met de burens. Hang de nestkasten ook weer niet te dicht bij elkaar op, houdt een afstand aan van tenminste 50 cm.
- Zorg ervoor dat er op een afstand van circa 2 meter niets voor de opening van de kast hangt, zodat de huismus gemakkelijk naar binnen en naar buiten kan vliegen.
- Struiken of een heg in de omgeving van de nestkast zorgt voor bescherming tegen roofdieren en beschutting voor jonge vogels tijdens hun eerste uitstapjes.

2 Onderhoud

- Schoonmaken van de nestkasten is in principe niet nodig. De vogels houden het nest zelf schoon en maken er het hele jaar gebruik van. Mocht schoonmaak toch gewenst zijn, wacht er dan mee tot september, na het broedseizoen.
- Reinig de kast door het oude nestmateriaal te verwijderen en maak de kast vervolgens schoon met kokend water. Chemische schoonmaakmiddelen kunnen beter niet worden gebruikt.

3 En verder

- Huismussen moeten aan de nestkast wennen. Het kan even duren voordat de nestkast is bewoond. Ook in het najaar en de winter gebruiken huismussen de nestkast om erin te overnachten.
- Het is goed mogelijk dat Uw huismussenkast een mezenkast wordt: ook koolmees en pimpelmees broeden graag in deze nestkast. Dat is helemaal niet erg. Geniet ervan!

Vleermuizen

Vleermuizen zijn voor de meeste mensen onbekende mysterieuze dieren. Vleermuizen vertonen zich vrijwel nooit overdag. Overdag slapen de dieren in hun verblijfplaatsen. 's Avonds en 's nachts vliegen vleermuizen erop uit om jacht te maken op muggen, nachtvlinders, kevers en spinnen. In Nederland komen verschillende soorten vleermuizen voor. In stedelijk gebied komt de gewone dwergvleermuis nog regelmatig voor.

Gedurende het jaar hebben vleermuizen vaak verschillende verblijfplaatsen: zoals

overwinteringsverblijven (vleermuizen houden een winterslaap) en verblijven waar de jongen worden groot gebracht. In deze kraamverblijven zitten meerdere vrouwtjes met de jongen bij elkaar. Ook bestaan er paarverblijven, waar de mannetjes in de paartijd zitten en vrouwtjes lokken om ermee te paren.

Veel voorkomende verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen bevinden zich in de spouwmuur. Via de smalle stootvoegen komen de dieren in de spouwruiimte terecht. Ook kruipen de dieren weg achter houten gevelbetimmeringen .

Ook vleermuiskasten worden als verblijfplaats gebruikt. Bij het ophangen moet U op een aantal zaken letten:

1 Ophanglocatie

- Hang de kast het liefst op aan een gebouw of aan een stevige boom (het liefst op een plaats waar meerdere bomen aanwezig zijn).
- Kies een donkere plek, zodat de kast 's avonds en in de nacht niet wordt beschenen door tuinverlichting of een lantaarnpaal. Dat vinden vleermuizen niet prettig.
- Hang de kast op een zonnige plek, bijvoorbeeld op een naar het zuiden gerichte gevel. Vleermuizen zijn echte warmteliefhebbers.
- Hang de kast op een rustige plek met weinig verstoring door mensen en liever niet op een winderige plaats.
- Zorg ervoor dat er geen takken of struiken voor de opening van de verblijfkast hangen. De vleermuizen moeten gemakkelijk in en uit kunnen vliegen.
- Hang de kast het liefst zo hoog mogelijk op; houd een hoogte van 3 m als minimum aan.
- Hang de vleermuiskast zodanig op dat de opening aan de onderzijde zit.

2 Onderhoud

- Vleermuiskasten hoeven niet te worden schoongemaakt.

3 En verder

- Meerdere kasten mogen naast elkaar worden opgehangen. Vleermuizen houden ervan af en toe te verhuizen. Een vleermuiskast aan Uw huis maar ook bij Uw burens wordt door vleermuizen zeer gewaardeerd.
- Het kan even duren voordat Uw kast door vleermuizen is bewoond.
- Bent U benieuwd of er een vleermuis in Uw kast aanwezig is? Houd Uw kast dan na zonsondergang een tijdje in de gaten, misschien ziet U de vleermuizen dan uitvliegen. U kunt ook af en toe met een zaklamp aan de onderzijde naar binnen schijnen, misschien ziet U dan een vleermuis hangen.

Insectenhotels

Afhankelijk van de vorm bieden insectenhotels een goed verblijfplaats voor bijvoorbeeld lieveheersbeestjes, vlinders, hommels en solitaire bijen. In Nederland komen meer dan 300 soorten solitaire bijen voor. Helaas gaat het met veel van deze soorten niet zo goed. Een insectenhotel geeft deze dieren een geschikte verblijfplaats.

Als het insectenhotel een tijdje staat, zult U zien dat sommige kleine gaatjes ineens zijn afgesloten. Dit is het werk van metselbijen. Met een gekauwd grondpropje sluiten deze dieren de toegang af, zodat de binnen gelegde eitjes zich veilig kunnen ontwikkelen.

Voor een steek van een solitaire bij hoeft U niet bang te zijn. Ook als U bij het insectenhotel gaat kijken en de dieren niet lastig valt, vallen de dieren U ook niet lastig. De dieren zijn niet agressief. Zolang U de dieren niet vastpakt komen steken nauwelijks voor.

1 Plaatsing insectenhotel

- Hang het insectenhotel aan een zonnige gevel. Insecten zijn echte warmteminners.
- Grote insectenhotels plaatst U op een zonnige locatie op een grasveld. De voorzijde is gericht op het zuiden. De poten van het hotel moeten eerst aan het hotel gemonteerd worden met het bijgeleverde bevestigingsmateriaal. Daarna de gaten in de grond graven, het hotel met twee personen op zijn plaats zetten en de gaten weer dicht maken. Zorg daarbij dat het gedeelte van de paal met de beschermende zwarte laag net boven het maaiveld komt.
- U kunt bij de plaatsing ook gebruik maken van verzinkte paalhouders. Deze worden niet bijgeleverd en moet U zelf aanschaffen.
- Achter de kast mag opgaande begroeiing aanwezig zijn. Een dergelijke beschutte plek warmt snel op.
- Open plekken nabij het insectenhotel kunt U inzaaien met een wilde-bloemen-mengsel. Veel insecten zijn echte bloembezoekers waar ze hun voedsel halen (nectar).

2 Onderhoud

- Insectenhotels vereisen geen speciaal onderhoud. Schoonmaken is overbodig. Indien het insectenhotel toch wordt gereinigd, mag dat uitsluitend met helder water gebeuren. Schoonmaakmiddelen moet U niet gebruiken. De geur is insectenwerend.
- Het houtwerk hoeft U niet te behandelen. Eventueel kunt U het insectenhotel met pure bijenwas of zuivere olijf- of zonnebloemolie inwrijven. De geur van deze stoffen is natuurlijk en voor de insecten vertrouwd. Indien de gaten van het insectenhotel door de insecten zijn gebruikt, kunnen deze ook beter met rust worden gelaten. Bij sommige soorten duurt het bijna een jaar totdat de larven uitkomen. Door het schoonmaken kunnen de jonge dieren worden gedood. Insecten regelen het opruimen van de boorgangen gewoon zelf.